

Når gode mennesker kommer til at handle ondt!

- Om forråelse og krænkende omsorg

SAMFUND

Efter frygtelige optagelser fra plejehjem kræver politikere handling: »Uværdigt og fuldstændigt uacceptabelt«

Stor mangel på
'ordentlig'
sygepleje...

Uværdighed i ældreplejen er helt forventelig

Disse skjulte optagelser på plejehjem afslører 'umenneskelig behandling' af 90-årig kvinde

Jeg svigter mine patienter

”
“

Omsorg og rettidig omhu efterlyses...

Dabatindlæg Vtina /Dannerfeldt

”Jeg efterlyser pleje, omsorg og rettidig omhu i sundhedsvæsnet” :Hvordan er det kommet hertil?

Er vi som plejepersonale ligeglade? Er vi faldet i afmagt over systemet? Er kontrol og pc vigtigere end vores patienter? Har stadige besparelser lammet vores handlekraft?”

► *»Der er desværre rigtig mange af den slags sager, og jeg får rigtig mange henvendelser fra borgere, der har oplevet meget ulykkelige sager, hvor respekten for de mennesker, man skal tage sig af, tilsyneladende kan ligge på et meget lille sted. ”(venstres ældreordfører, Jane Heitmann, 2020)*

Hvordan kan det være? Reaktioner!

- Placering af skyld og ansvar
- Dårlig ledelse
- 'De skal fyres'
- Uacceptabelt
- Mere uddannelse = Det er de dårligst dannede der kommer ind i plejefagene
- dybt chokeret
- der er noget helt galt
- uværdigt, og fuldstændigt uacceptabelt
- Udskamning og forargelse
- **Nu** skal der ske noget

Hvordan kan det være?

Findes der 'gode' forklaringer?

Det er ikke min skyld

- De andre gjorde også...
- Det var ikke kun mig....
- Det var min kollega, der sagde jeg skulle...
- Jeg kunne/turde ikke sige noget
- Vi har for travlt
- Vi er for få...vi gør det vi kan
- Min leder har sagt, at jeg skal nå det indenfor de her rammer, og så er det godt nok!

Det er hendes egen skyld

- Hun ved jo ikke, hvad der er det bedste for hende
- Hun mærker det jo ikke... hun glemmer det igen
- Hun hører ikke hjemme her, er alt for krævende
- Hun vil jo noget hele tiden...
- Hun ved ikke, hvad hun siger
- Rent fagligt, er det det bedste
- Min erfaring siger mig at Det er den bedste måde

Vejen mod forråelse

Hvordan kan det gå så galt ...

- Umenneskeliggørelse
- Dobbeltmoral
- Legitimering (gyldiggøre sine handlinger)
- Reduceret ansvarsfølelse
- Negativt og positivt sprogbrug
- Forsvarsmekanismer (foregribelse, humor, intellektualisering, reaktionsdannelse, bagatelisering, benægtelse, projektion, splitting)
- Nedsat empati

Empati træthed/ Compassion fatigue

- Sker ved vedvarende eksponering for lidelse og oplevelse af AFMAGT
- Udbrændthed og sekundær traumatisering
- **Medfører:** udmattelse, lav arbejdsmoral, opgaveundgåelse, faldende motivation, udsættelse af opgaver, åpati, negativitet generelt, mindre glæde, personale eller pårørende konflikter, udmattelse og irritabilitet, fravær, kynisme og nedladende og kategoriserende sprogbrug, vrede og øget brug af tvang eller hårdhændede metoder.

Når vi gør hinanden ondt...

Ondskab er når vi oplever at blive krænkede

- Når vi udelukkes fra et fællesskab, afvises, skældes ud eller ignoreres

Ondskab som sundhedsprofessionelle er når vi

- 1. krænker patientens værdighed. 2. fordømmer og straffer patienten
3. udøver magt 4. ikke udfører den nødvendige pleje og omsorg

(Plejelidelse, i Det lidende menneske af Katie Eriksson)

Hvem er de gode mennesker, der kommer til at handle ondt?

- ▶ under udøvelsen af sin virksomhed er en autoriseret sundhedsperson forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed

“ Ondskabens perspektiv...

- ”Bare fordi man handler ondt, er man ikke et ondt menneske.

Man er blot et menneske og alle mennesker kan handle både godt og ondt ”

”

(Psykolog Dorthe Birkmose)

Vi er jo alle sammen mennesker...

Vi er derfor...

- alle moralsk ansvarlige og kontrollerede ‘ordentlige’ mennesker, der gerne vil gøre vores arbejde godt.
- også mennesker, der har brug for fællesskab og den allervigtigste motivation til at udføre forrædede handlinger viser sig at være angsten for at komme til at stå uden for gruppen/arbejdsfællesskabet.

Når noget er galt ...

Forråelsesprocessen

Ændringer i personlighedsstruktur:

- Man bliver tiltagende rå, brutal, kold og kynisk i sine tanker og reaktionsmåder/handlinger

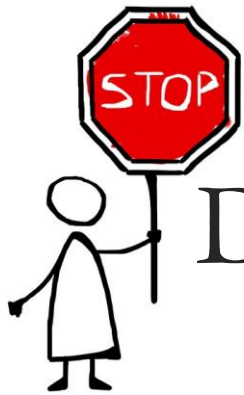
Man ved det måske ikke eller har bare en oplevelse af at 'noget er galt.. '

Forråelsesprocessen

Vihæver stemmen, er hårdhændede, konfronterer, ignorerer, straffer ..
Eller undlader at handle ... reagerer med fornærmethed, irritation, aggression,
og skaber fjendebilleder af pårørende, ledelse, kollegaer og patienten.

- Årsager: Afmagt, handlingslammelse, rådvildhed, overrumplet hed, vrede osv.

Det jo er noget, der kun sker for de andre?

- Er det noget du kan genkende fra din egen praksis eller i dit privatliv?
- Har du nogensinde gjort noget, hvor du syntes det var så forkert, at du næsten ikke kunne være med til det – men at du var nød til det...
- Har du været med til eller set nogen krænke en boger, pårørende eller kollega?
- **Hvorfor** tror du det skete? Hvorfor gjorde du ikke noget?
- Hvad gjorde det ved dig og hvad tror du var årsagen?

Det onde sker kun,
når gode mennesker
intet gør ... (Gandhi)

*Alt hvad I vil, at mennesker skal
gøre mod jer, skal I også gøre
mod andre*

Den gyldne regel (Matt 7,12)

Kampen mod forråelse -starter med os selv!

ARBEJDSMILJØ
pauser

KOLLEGIAL
STØTTE

LEDELSE

SUPERVISION

KOMPETENCE
UDVIKLING

JOBDKIFTE/
ROTATION

GOD FAGLIG
LEDELSE

ETISK REFLEKSION

1. Hvad handler det om....

Hvad skete der?

Hvad gjorde du/andre?

2. Hvem var involveret?

Hvad er der på spil.....

3. Hvilke handlingsmuligheder var/er der? Hvad ville du ønske der var sket og hvorfor?

4. Hvilke **værdier** er i spil og hvilken værdi er den vigtigste?

5. I hvilke **sygeplejeetiske principper** kan der hentes hjælp i argumentationen?

(Inspireret af etisk refleksionsmodel – Sygeplejeetisk Råd)

Litteratur

“

HUSK
- at se på dig
selv og andre
med milde øjne
og et nådigt blik

LONE VESTERDAL
